

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa D. K.
przeciwko Skarbowi Państwa - Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w K.
o uchylenie orzeczenia dyscyplinarnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 12 lutego 2020 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 19 września 2018 r., sygn. akt III APa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda D. K. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 19 września 2018 r. oddalił apelację powoda D. K. od wyroku Sądu Okręgowego w T. z dnia 18 maja 2018 r., którym oddalono powództwo przeciwko Skarbowi Państwa - Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w K. o uchylenie orzeczenia dyscyplinarnego Dyrektora Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w K. z dnia 24 lipca 2014 r. utrzymującego w mocy orzeczenie Dyrektora

Aresztu Śledczego w (...) z dnia 28 maja 2014 r. o wymierzeniu powodowi kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby.

Sąd Apelacyjny podzielił w całości ustalenia i wnioski Sądu pierwszej instancji, przyjmując, że brak jest podstaw do uwzględnienia żądania powoda. Sąd pierwszej instancji dokonując ustaleń stanu faktycznego uwzględnił bowiem nie tylko zeznania poszkodowanego T. D. , ale także dowody z dokumentów oraz z zeznań świadków złożonych podczas prowadzonego postępowania dyscyplinarnego. Bez znaczenia natomiast pozostaje czy powód dokonał „kradzieży”, czy „zaboru w celu przywłaszczenia” konsoli do gier należącej do T. D. , gdyż istotą postępowania dyscyplinarnego było ustalenie czy sporne zdarzenie stanowi przewinienie dyscyplinarne. Mimo że w obrocie prawnym nie funkcjonuje wyrok karny skazujący powoda za popełnienie czynu zabronionego, będącego jednocześnie przewinieniem dyscyplinarnym - wobec uchylecia wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 29 września 2015 r., kwalifikującego czyn powoda jako kradzież - to niewątpliwie umorzenie postępowania o wykroczenie musiało być poprzedzone ustaleniem, że taki czyn został przez niego popełniony. Umorzenie postępowania karnego czy nawet uniewinnienie obwinionego nie oznacza, że za ten sam czyn nie może on ponieść odpowiedzialności dyscyplinarnej, która według art. 230 ust. 4 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 1427 ze zm.) ma charakter niezależny od innych reżimów odpowiedzialności. W ocenie Sądu Apelacyjnego, w ustalonym stanie faktycznym sprawy nie ma żadnych wątpliwości, że zachowanie powoda stanowi przewinienie dyscyplinarne w rozumieniu art. 230 ust. 1 i ust. 2 tej ustawy, gdyż narusza nie tylko przepisy prawa, ale też zasady etyki i godzi w dobre imię służby. Nienaganny przebieg służby, uzyskiwanie kolejnych awansów i powierzanie odpowiedzialnych stanowisk czy dotychczasowa niekaralność dyscyplinarna, nie mogły zatem ustrzec powoda przed orzeczeniem najbardziej dolegliwej kary dyscyplinarnej jaką jest kara wydalenia ze służby (art. 232 pkt 7 ustawy o Służbie Więziennej), wymierzana funkcjonariuszowi, który swoim zachowaniem dowiódł, że nie powinien pełnić służby w Służbie Więziennej. Działanie na szkodę podwładnego wprost wymienione zostało jako okoliczność mająca wpływ na zaostrenie kary (art. 239 ust. 2 pkt 4 ustawy). Przewinienie zostało też popełnione przez powoda z

niskich pobudek - w celu uzyskania korzyści majątkowej - co z kolei wpisuje się w kryterium zaostżenia kary (art. 239 ust. 2 pkt 1 ustawy).

Powód zaskarżył w całości wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w innym składzie, a w przypadku stwierdzenia podstaw o uchylenie w całości również wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do rozpoznania temu Sądowi w zmienionym składzie, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i rozstrzygnięcie co do istoty sprawy (art. 398¹⁶ k.p.c.), a także o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania, jak też o rozpoznanie sprawy na rozprawie.

Skargę kasacyjną oparto na obu podstawach z art. 398³ § 1 i 2 k.p.c., zarzucając zaskarżonemu wyrokowi naruszenie prawa materialnego oraz przepisów postępowania, mających istotny wpływ na wynik sprawy, to jest: 1) art. 11 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez przyjęcie, że brak jest podstaw do przyjęcia odmiennej oceny dowodów zgromadzonych w postępowaniu karnym i podważania poczynionych w tamtym postępowaniu ustaleń, mimo że w obrocie nie funkcjonuje prawomocny wyrok skazujący powoda za popełnienie czynu zabronionego i ustalenia poczynione przez sąd karny nie stanowią środka dowodowego ani nie wiążą sądu cywilnego w zakresie ustalonych w nim faktów na mocy art. 11 k.p.c., który odnosi się jedynie do wyroków skazujących, nie zaś do wszelkiego rodzaju orzeczeń wydanych przez sądy karne; 2) art. 233 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez niewłaściwą, niepełną i dowolną ocenę dowodów oraz zaniechanie wszechstronnego wyjaśnienia sprawy; 3) art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c., przez niepełne uzasadnienie wyroku, całkowicie uniemożliwiające dokonanie oceny toku wyводу Sądu Apelacyjnego; 4) art. 232 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez przyjęcie, że powód nie wykazał wadliwości prowadzonego postępowania dyscyplinarnego ani że kara wydalenia ze służby jest niezasadna, mimo iż konsekwentnie wskazywał na liczne uchybienia, do których doszło na etapie prowadzonego postępowania dyscyplinarnego, a które to nieprawidłowości skutkowały wydaniem wadliwych orzeczeń naruszając prawa

powoda jako obwinionego w toku postępowania dyscyplinarnego; 5) rażącą surowość kary, podczas gdy okoliczności popełnienia czynu, charakteru przewinienia dyscyplinarnego, dotychczasowego przebiegu służby powoda, jego postawy w toku postępowania oraz zachowania po popełnieniu czynu, nie uzasadniają w ogóle wymierzenia kary dyscyplinarnej i tym bardziej wymierzenia najsurowszej z kar dyscyplinarnych; 6) art. 239 ust. 4 ustawy o Służbie Więziennej, przez bezrefleksyjne uznanie za prawidłowe orzeczenia dyscyplinarnego w zakresie wymierzenia najbardziej dotkliwej kary wydalenia za służby w sytuacji, gdy z uzasadnienia orzeczenia nie wynika, aby uwzględnione zostały w nim dyrektywy wymiaru kary, a uwzględnienie dyrektyw wymiaru kary powinno znaleźć swoje odzwierciedlenie w treści uzasadnienia orzeczenia; 7) art. 249 ust. 2 ustawy o Służbie Więziennej zdanie drugie, przez jego niezastosowanie i arbitralne przyjęcie, że powód dopuścił się kradzieży należącej do T. D. konsoli, mimo że w zgromadzonym materiale dowodowym brak jest obiektywnych dowodów przemawiających za przyjęciem wersji zdarzenia przedstawianej przez T. D. co do okoliczności utraty przedmiotowej konsoli i w konsekwencji pominięcie zasady domniemania niewinności wynikającej z powołanego przepisu.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej wskazano, że występuje istotne zagadnienie prawne, tj. „istnieje konieczność rozpatrzenia naruszenia przepisów prawa procesowego, zwłaszcza art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c., polegająca na podzieleniu ustaleń faktycznych i rozważań prawnych Sądu pierwszej instancji bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tej kwestii oraz bez jednoczesnego wskazania, że Sąd Apelacyjny uznaje ustalenia i rozważania poczynione przez Sąd Okręgowy w T. za własne w sytuacji, gdy zarzuty apelacji obejmowały przede wszystkim sprzeczność ustaleń sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowym, co skutkowało tym, że zarzuty apelacyjne w ten sposób nie zostały rozpoznane”. Zdaniem powoda, „prawidłowa analiza materiału zgromadzonego w sprawie powinna doprowadzić Sąd drugiej instancji do dokładnie odmiennych ustaleń niż te, które poczynił Sąd pierwszej instancji”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od powoda kosztów

postępowania kasacyjnego, w tym na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie kasacyjne według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2016 r., V CSK 143/16, LEX nr 2135552; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, LEX nr 2069457; z dnia 1 grudnia 2015 r., I PK 71/15, LEX nr 2021944).

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie tej przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania.

Stosownie do utrwalonego orzecznictwa, jeśli skarżący powołuje jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, powinien mieć na uwadze, że zagadnienie prawne jest to zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Ponadto przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie, chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467).

Skarżący mimo zawartego w skardze twierdzenia, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, nie sformułował tego zagadnienia, ponieważ nie jest wystraszające dla wykazania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. lakoniczne wskazanie, iż „istnieje konieczność rozpatrzenia naruszenia przepisów prawa procesowego, zwłaszcza art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c.” Konieczność rozpatrzenia wskazanych przez skarżącego przepisów nie stanowi o występowaniu zagadnienia prawnego, a jedynie świadczy o podjętej przez niego alternatywnej ocenie materiału dowodowego. Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), a tego dotyczy powołany przez skarżącego art. 233 k.p.c., który określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 stycznia 2011 r., II UK 205/10, LEX nr 785670; z dnia 22 kwietnia 2010 r., III UK 84/09, LEX nr 602075; z dnia 7 kwietnia 2010 r., II UK 177/09, LEX nr 599767; z dnia 8 marca 2010 r., II PK 260/09, LEX nr 590229; z dnia 18 lutego 2010 r., III SK 24/09, LEX nr 578155; z dnia 20 stycznia 2010 r., II PK 178/09, LEX nr 577829; z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, LEX nr 230204). Z kolei, nie budzi wątpliwości, że zgodnie z art. 378 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji oznacza zarówno bezwzględny zakaz wykraczania przez sąd drugiej instancji poza te granice, jak też nakaz wzięcia pod uwagę i rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2003 r., III CKN 392/01, OSNC 2004 nr 10, poz. 161 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2007 r., II PK 318/06, OSNP 2008 nr 23-24, poz. 344; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 122/07, LEX nr 499160; z dnia 27 stycznia 2015 r., II PK 64/15, LEX nr 1663405). Przeprowadzone rozumowanie powinno znaleźć odbicie w treści uzasadnienia orzeczenia (art. 328 § 2 k.p.c.), ponieważ tylko w ten sposób sąd może i powinien ujawnić motywy, którymi się kierował rozstrzygając sprawę. W orzecznictwie utrwalony jest także pogląd, że z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu apelacji. Za wystraszające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to,

że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 kwietnia 2018 r., V CSK 266/17, LEX nr 2522952; z dnia 13 września 2017 r., I PK 264/16, LEX nr 2420345; z dnia 13 sierpnia 2015 r., II PK 235/14, LEX nr 1936719; z dnia 4 września 2014 r., II CSK 646/13, LEX nr 1540130). Wykładnia art. 378 § 1 k.p.c. jest zatem utrwalona w orzecznictwie, podobnie jak art. 382 k.p.c., zgodnie z którym sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym.

Wobec powyższego nie można przyjąć, że przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania została w sposób właściwy wykazana przez skarżącego.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego po myśli art. 98 § 1 k.p.c.